

Matematiske aktiviteter for børn – at tælle

Af Trond Kristoffersen

Indledning

I denne artikel vil du møde forskellige matematiske begreber. Matematikken findes i børnehaven. Børnene forholder sig til matematik, men gør pædagogerne også det? At arbejde med matematik i børnehaven er ikke så kompliceret, hvis man selv kender den grundlæggende teori og er i stand til at opdage tallenes plads i hverdagen. Artikelserien bygger på følgende bøger samt egne erfaringer: "*Det matematiske barnet*" af

Solem og Reikerås og "*Matematikk i barnehagen*" af Einar Jahr og Øddveig Øgaard.

Seks matematiske aktiviteter

Alan J. Bishop beskrev seks matematiske aktiviteter:

- Tælle
- Måle
- Lokalisere
- Design
- Forklaring og argumentation
- Leg og spil

Dette er ganske genkendelige aktiviteter i børnehaven. Vi skal se på teorien bag at tælle.

At tælle

Tal kan spille forskellige roller i hverdagen. Det kan være nyttigt at strukturere disse, så man lettere kan få øje på, hvad børnene rent faktisk har forstået af matematikken. Her er nogle matematiske begreber, man kan arbejde med:

Talrækken

Hvor langt kan du tælle? Børn fra 3-4 år kan ofte tælle talrækken fra 1 – 10 eller måske helt til 20. Men tæller de? Godt, hvad er det i så fald, de tæller? Det er flot at kunne talrækken, og det er jo der, det begynder. Senere kommer koblingen mellem tallet og det, der tælles. Altså at tallet et henviser til den første, tallet to til den næste osv. Det er først da, vi faktisk tæller.

Pegetælle

Barnet peger og tæller fem klodser, som ligger på bordet. Hun flytter pegefingeren for hver gang og kommer frem til det rigtige tal, fem. Hvor mange prikker er der på terningen? Efterhånden vil barnet genkende talbillederne på terningen. Syng om en-indi-to-indi-tre-indianer... Rundt om i verden er det faktisk helt almindeligt, at det er tabu at tælle. Blandt Kpelle-folket skal man undgå at tælle husdyr, da det kan føre til ulykke.

Flyttetælle

Lidt vanskeligere end at pegetælle. Flyt brikken felt for felt mens du tæller højt. Efterhånden kan man måske tælle indeni sig selv? En videreudvikling af at pegetælle og flyttetælle er at tælle med øjnene. Se på fem klodser som ligger på bordet. Hvor mange er der? At hoppe paradys er en glimrende matematisk aktivitet i børnehaven, hvor man må tælle med hele kroppen. Tæl højt mens du hopper. Her møder børnene også de geometriske figurer.

Tælle baglæns

Dette er en vanskelig øvelse. Tæl ned fra fem til nul. At tælle baglæns er forløberen til subtraktion!

Kardinaltal

Det handler om at forstå, at det sidste tal i talrækken er det antal klodser, som ligger på bordet. Men selv om barnet tæller til fem og siger, at der er fem klodser på bordet, behøver det ikke betyde, at hun har forstået sammenhængen. Det kan godt være, at hun siger, at der er fem klodser, fordi det var det sidste tal i talrækken. Hvis du forstår forskellen? Her må vi også indføre begrebet *antalskonservation*. Det handler om at forstå, at antallet er uafhængigt af, hvor du begynder at tælle, hvordan du tæller og hvad du tæller.

Ordenstal

Dette handler om orden. Ikke disciplin, men rækkefølge. "Først" er et ordenstal. Kender du et eventyr, der indeholder tre ordenstal? Det handler om tre brødre, som skal til sæteren...

Afslutning

Disse enkle begreber kan være et meget nyttig værktøj, når du skal arbejde med at tælle i børnehaven. De kan bruges som knager til at hænge observationer på. Begreberne er også fælles sprog for pædagogerne i børnehaven. Begreber giver referencer.